

תכנית לימוד במקצוע מוביל אמנות שימושית מבנה התכנית ורציונל כללי

540 ש"ש | (מהדורת ניסוי תשע"ט)

ועדת ההיגוי של תכנית הלימוד

שמות חברי הוועדה	התפקיד/השיוך המוסדי
גב' עינת קריצ'מן	מפמ"ר מגמת אמנויות העיצוב, מרכזת הוועדה, משרד החינוך
ד"ר נעם טופלברג	אוניברסיטת בר אילן, מדריך ארצי, מגמת אמנויות העיצוב
ד"ר בן ברוך בליך	בצלאל, אקדמיה לאמנות ולעיצוב ואוניברסיטת תל-אביב
ד"ר דיויד גוס	מכללת שנקר, הטכניון, הפקולטה לארכיטקטורה ובינוי ערים
גב' רביד רובנר	HIT מכון טכנולוגי חולון, הפקולטה לעיצוב
גב' רינת סופר גרינפלד	אוניברסיטת אריאל, ראש המחלקה לעיצוב מדיה חדשה, מרכזת דיסקטית
מר אוהד שאלתיאל	מנהל סדנאות, מוזיאון תל-אביב
גב' שרה אהרוני	מורה ומדריכת מקצוע מוביל, מגמת אמנויות העיצוב
גב' אורית ערמון	מורה ומדריכת מקצוע התמחות, מגמת אמנויות העיצוב
גב' מירי לוין	מורה ומדריכת מקצוע מוביל, מגמת אמנויות העיצוב
פיתוח וכתובה	
ד"ר נעם טופלברג	
גב' רביד רובנר	
גב' עינת קריצ'מן	
יעוץ אקדמי	
ד"ר בן ברוך בליך	
ד"ר דיויד גוס	
עריכה דיסקטית ואינפוגרפיקה	
גב' רינת סופר גרינפלד	
עריכת תוכן	
גב' חיה קול-אל אייכנראנד	
זכויות יוצרים	
ד"ר מאשה גרובמן	
עריכה גרפית	
גב' אפרת יצחקוב	
ניהול וריכוז	
גב' רעות מידד, רשת עמל	

תוכן העניינים

עמ'	נושא	כללי
4	מקצוע מוביל, אמנות שימושית - מבנה כללי	
5	ארגון שעות הלימוד	
6	רציונל כללי	
7	תכנית הלימוד: מטרות ויעדים	
7	דמות הבוגר, ארבע המ"מים: מערער, מברר, מהרהר, מייצר	
8	פיתוח תפקודי לומד	
9	אסטרטגיות חשיבה מסדר גבוה	

מקצוע מוביל, אמנות שימושית - מבנה כללי

540 ש"ש

מעשי | 30%

עיוני | 70%

כיתה י'

כיתה י'

ש"ש	חלק ד': סדנה רב-תחומית
40	ד.1. טכניקות בסיסיות
	ד.2. צורה ומסר
20	ד.3. מטלת ביצוע מסכמת
סה"כ 60	

ש"ש	חלק א': יסודות השפה החזותית
20	א.1. מבוא: תרבות - תקשורת - שפה חזותית
70	א.2. יסודות השפה החזותית
30	א.3. מטלת ביצוע מסכמת - השוואת קודים
סה"כ 120	

כיתות י"א-י"ב - 120 ש"ש

כיתות י"א-י"ב - 240 ש"ש, בחירה בין שתי חלופות: חלק ב' או חלק ג'

כיתה י"א

כיתה י"א

ש"ש	סדנה רב-תחומית
60	ד.4. התנסות דרך מיני-פרויקטים
סה"כ 60	

ש"ש	חלק ג': היבטים בתולדות העיצוב (בחירה)	ש"ש	חלק ב': מפגשים מהסוג החזותי בעידן הטכנולוגי (בחירה)
8	ג.1. מבוא: מהו עיצוב?	10	ב.1. מבוא: מהי תרבות חזותית?
12	ג.2. העיצוב בימי המהפכה התעשייתית	50	ב.2. המצאת המצלמה והשפעתה על השפה החזותית
20	ג.3. העיצוב המודרני המוקדם		
30	ג.4. העיצוב המודרני	30	ב.3. המצאת מצלמת ומקרנת הראינוע והקולנוע והשפעתה על השפה החזותית
20	ג.5. עיצוב מגוייס	30	ב.4. המצאת הטלוויזיה והשפעתה על השפה החזותית
30	ג.6. העיצוב המודרני המאוחר	סה"כ 120	
סה"כ 120		סה"כ 120	

כיתה י"ב

כיתה י"ב

60	ד.5. מטלת ביצוע
סה"כ 60	

30	ג.7. העיצוב הרדיקלי והפוסטמודרני	60	ב.5. המצאת המחשב והטלפון החכם והשפעתה על השפה החזותית
30	ג.8. העיצוב בעידן המידע	60	ב.6. סיכום - פרויקט חקר
60	ג.9. העיצוב המקומי טרום הקמת המדינה		
60	ג.10. עיצוב ישראלי: למידה באמצעות פרויקט חקר	סה"כ 120	
סה"כ 120		סה"כ 120	

ארגון שעות הלימוד

שעות	חלק	משקל	הערכה
540	מקצוע מוביל: אמנות שימושית		
120	חלק א' (חובה): יסודות השפה החזותית	70%	בחינה חיצונית, עיונית ומתוקשבת
240	חלק ב' (בחירה): מפגשים מהסוג החזותי בעידן הטכנולוגי או חלק ג' (בחירה): היבטים בתולדות העיצוב		
180	חלק ד' (חובה): סדנה רב-תחומית		

תכנית לימוד זו נכתבה כמקצוע מוביל לתלמידי כיתות י"ב במגמת אמנויות העיצוב. מטרת התכנית היא לתמוך במקצוע ההתמחות - עיצוב - ולספק לתלמידים מיומנויות יסוד ותשתית תיאורטית בתחום.

1. מיומנויות יסוד: מיומנויות היסוד הן ארגז כלים לפיתוח אוריינות חזותית, טכניקות עבודה בסיסיות ומתקדמות בסדנה כישורי חשיבה יצירתית וכישורי מחקר וחשיבה ביקורתית.

2. תשתית תיאורטית: לימוד התשתית התיאורטית מטרתו לחשוף את התלמידים לבחינת התפתחותם של התרבות החזותית, השפה החזותית והעיצוב, במקביל לתמורות שהתחוללו לאורך ההיסטוריה המודרנית בתחומי התרבות והטכנולוגיה. לצורך השגת יעדים אלו נפתחת התכנית ביחידת יסוד לפיתוח אוריינות חזותית ולגיבוש ארגז כלים ייעודי לניתוח ביקורתי של טקסט חזותי. היחידות המתקדמות של התכנית מתמקדות בדיון היסטורי שתחילתו במחצית המאה ה-18, המהפכה התעשייתית, והוא נמשך עד ימינו. לבחירת המורים, נבנו שני מסלולים חלופיים: (1) מסלול העוסק בהשפעת הטכנולוגיה על התפתחותם של השפה החזותית, התרבות החזותית והעיצוב (ראו: "חלק ב' - הייצוג החזותי בעידן הטכנולוגי"); (2) מסלול המתמקד בדרכי השפעתם של מוקדי כוח פוליטיים וכלכליים ושל פיתוחים טכנולוגיים על גישות בתחומי עיצוב המוצר, העיצוב הגרפי, עיצוב הפנים והאדריכלות (ראו: "חלק ג' - היבטים בתולדות העיצוב"). פרקי היחידות המתקדמות מאורגנים אפוא על ציר זמן היסטורי, אך בכל אחד מהם מתקיים דיון המשווה בין תחומי מדיה שונים. לצד הלימוד העיוני, מתנסים התלמידים בלימודי סדנה רב-תחומית הנפרשים על פני שלוש שנות הלימוד.

התפתחות התרבות האנושית בעידן המודרני מתאפיינת בנקודות ציון של התקדמות מהפכנית בתחומים הטכנולוגיים. על רצף הזמן ההיסטורי, בולט משקלם של הפיתוחים הטכנולוגיים כחלק בלתי נפרד מהתמורות החברתיות, הפוליטיות והאידיאולוגיות שידעה האנושות, וממחצית המאה ה-18, עם תחילת המהפכה התעשייתית, ועד ימינו - חווה התרבות האנושית האצה הולכת וגוברת בתהליך זה. ייחודה של תכנית הלימוד המוצגת כאן הוא בהבנת השפעתם של הפיתוחים הטכנולוגיים על העיצוב ועל השפה החזותית. לפיכך, אחד ממוקדי הדיון המרכזיים בתכנית הוא סביב אמצעי הייצור והטכנולוגיה, מתוך בחינת השפעתם על התפתחות תחומי המדיה החזותית - העיצוב, הציור, ההדפס, העיצוב הגרפי, הצילום, הקולנוע, הטלוויזיה והסביבות המקוונות (סייבר). מטרת העל של הדיון לספק תשתית להבנת השפעתם של אותם אמצעי ייצור ואמצעים טכנולוגיים על אופן התפתחותה של התרבות החזותית כמשקפת את רוח התקופה, דרכי ייצורה, הפצתה, צריכתה ופענוחה.

התכנית מספקת לתלמידים כלים לחקירה ולדיון ביקורתי בשפה החזותית ובעיצוב, ואף מנחה אותם בדרכי יישומו של מכלול הידע הנלמד, באמצעות עבודת סדנה לפיתוח מיומנויות החקירה האישית. כמקצוע מוביל, התכנית אף מהווה בסיס למקצוע ההתמחות: הייצוגים החזותיים שהתכנית חושפת בפני התלמידים, לצד גילוי תפיסותיהם של היוצרים, יהוו עבורם מאגר של מקורות השראה והעשרה. מכלול האמצעים להבנת תהליכי השינוי בשפה החזותית, בעיצוב ובטכנולוגיה יסייעו בידי התלמידים לפתח חשיבה ביקורתית וליישמה בתהליכי המחקר האישיים. בנוסף, הכלים הטכנולוגיים והמיומנויות המעשיות שירכשו, יישמשו עבורם תשתית בשלבי התכנון ובתהליך המחקר והביצוע של הפרויקטים האישיים בתחומי העיצוב.

תכנית הלימוד: מטרות ויעדים

מטרות

- הבניית תשתית הולמת של ידע, מיומנויות וכישורים למקצוע ההתמחות.
- טיפוח החשיבה היצירתית וההתבוננות הביקורתית.
- הידוק יחסי הגומלין בין התכנים העיוניים ובין הלימודים בסדנה הרב-תחומית.
- קידום מעורבות חברתית וקהילתית: דיון תיאורטי באופני תגובתם של הטכנולוגיה, העיצוב והשפה החזותית לצורכי הקהילה, ויישום התובנות בעבודה בסדנה הרב-תחומית.

יעדים

- הקניית ארגז כלים מקצועי לפיתוח אוריינות חזותית.
- הקניית ארגז כלים המאפשר יצירה אישית.
- גיבוש בסיס ידע רלוונטי לעולם התוכן של המגמה עבור הלומד: היכרות עם יצירות ויוצריהן, לצד זיהוי סגנונות וטכניקות, ומיפוי ציר הזמן ההיסטורי, למן המאה ה-18 ועד ימינו.
- הבנת הזיקה בין מוקדים ביחסי הגומלין: קהילה, תרבות, צרכים ותקשורת חזותית בתחומי העיצוב בפרט והייצוג החזותי בכלל.
- למידה באמצעות עשייה (Learning by doing) ויישום תובנותיו של התלמיד תוך כדי עבודה בסדנה.
- שימוש מושכל בטכנולוגיה חזותית, ובטכנולוגיה בכלל, בתהליכי היצירה, החקר והיישום של התלמיד.
- הקניה והבניה של מיומנויות המאה ה-21 לתלמיד: יכולת לשאול ולנסח את השאלות הנכונות, אוריינות חזותית, יצירתיות, חשיבה ביקורתית, גמישות מחשבתית, עבודת צוות, מיומנויות פרזנטציה, מיומנויות ביצוע, כושר מידענות ויכולת לקרוא, לעבד ולכתוב מידע.

דמות הבוגר

התכנית מכוונת את התלמיד לא לקבל שום דבר כמובן מאליו כיוצר, בדרכו הוא **מערער** על מוסכמות, **מברר** את הצרכים, השאלות או הבעיות שעליהם הוא מבקש לענות, **מהרהר** בפתרונות אפשריים ו**מייצר**, בתהליכי ניסוי וטעייה, מגוון פתרונות שמתוכם יתגבש הפתרון הטוב ביותר. תכנית הלימוד מעניקה בסיס ידע של שפה והיכרות מעמיקה עם יצירות ויוצריהן ועם מבחר מקורות השראה, מניעים ליצירה, חומרים ותהליכים וגורמים המשפיעים על התהליך. התכנית מכוונת ללמידה עצמאית ולחשיבה מקורית. יישום התהליך בא לידי ביטוי ביצירה עצמית של התלמיד. הלימודים במגמה מכוונים להבניה של ידע ומיומנויות מגוונים:

ידע

- שימוש נכון בשפה המקצועית של תחומי העיצוב, האמנות והתרבות החזותית.
- שימוש נכון בחומר
- היכרות מעמיקה עם יצירות ויוצריהן, לצד מגוון מקורות השראה.
- הבנת הקשר בין רוח התקופה, צרכי החברה והתרבות וההתפתחויות הטכנולוגיות ובין השינויים הסגנוניים והתוכניים של הייצוג החזותי בכלל והעיצוב בפרט, למן המאה ה-18 ועד ימינו.

מיומנויות

- א. יכולת התבוננות וכושר ניתוח ופרשנות של טקסט חזותי.
- ב. פיתוח ושכלול מיומנויות ביצוע בסדנה הרב-תחומית.
- ג. יכולת לגבש שאלות המובילות לחשיבה יצירתית וביקורתית.
- ד. גמישות מחשבתית.
- ה. יכולת פיתוח רעיון באמצעות סינרגיה בין ידע ובין מיומנויות ביצוע.
- ו. יכולת עבודה בצוות.
- ז. פיתוח מיומנויות פרזנטציה.

פיתוח תפקודי לומד

תפקודים אלה נחלקים לקוגניטיביים ומטא-קוגניטיביים, בין-אישיים ותוך-אישיים, וכן לתפקודים של למידה עצמאית לעומת למידה חושית ותנועתית:

1. תפקודים קוגניטיביים ומטא-קוגניטיביים

- **הבנה מעמיקה בבסיס הידע (תפקוד קוגניטיבי):** תהליכי הלמידה בתכנית מזמנים הקניית ידע, הבנה מעמיקה שלו באמצעות דיונים, העברה של הידע במגוון רב של דוגמאות וכן יישום פעיל ביצירה מעשית ובעבודות מחקר.
- **חשיבה ביקורתית (תפקוד קוגניטיבי):** החשיבה הביקורתית היא חלק בלתי נפרד מתהליך יצירת החדש, ולכן היא מהותית בתהליכי הלמידה. התכנית מתבססת על פיתוח חשיבה ביקורתית של התלמיד באמצעות מיקוד הלמידה סביב הכישורים הנחוצים כדי לשאול שאלות המובילות לתהליכי חקר עיוניים ומעשיים.
- **חשיבה יצירתית (תפקוד קוגניטיבי):** תכנית הלימוד מאפשרת לתלמיד לחבר את הידע שרכש דרך הלמידה בשיעורים עיוניים ומעשיים לעולם התוכן הפנימי שלו בהתאם ליכולותיו. התלמיד מוזמן ליצור ידע חדש או תוצר חזותי חדש בעקבות תהליכי הלמידה בכיתה.
- **חשיבה רפלקטיבית (תפקוד מטא-קוגניטיבי):** האופן שהתלמיד מתבונן בתהליכי הלמידה שחווה והפנים, כפי שבא לידי ביטוי בעבודה היצירתית בסדנה, באמצעות ניסוי וטעייה, ובלמידה העיונית באמצעות דיונים שמטרתם הערכה מעצבת ומשוב עמיתים. החשיבה הרפלקטיבית מספקת למורה משוב מתוך מטרה לשפר את מיומנויות הלומד של התלמיד.

2. תפקודים בין-אישיים ותוך-אישיים

- **עבודת צוות (תפקוד בין-אישי):** התכנית מאפשרת לתלמיד להתנסות בעבודת צוות ולרכוש מיומנויות מתאימות, באמצעות עבודות חקר, למידה בשיטת PBL ושיטות למידה הבנייתיות, כגון למידת עמיתים וג'יגסו. התכנית גם מאפשרת שיתופי פעולה של התלמידים בתהליכי יצירה ובהכנת תערוכות, פרזנטציות ועוד.
- **ניהול שיח מכבד ומקדם (תפקוד בין-אישי):** הלמידה בתכנית מזמנת שיח מתמשך בין התלמידים במהלך הלמידה וכן סביב אירוע מסכם, במסגרת הצגת תוצרים.
- **תרומה לחברה (תפקוד בין-אישי):** התכנית מעודדת יזמות בתחומי בית הספר והקהילה במבחר תחומים: החל בתערוכות ובאירועי שיא המסכמים את תהליכי הלמידה, דרך שיתופי פעולה עם מקצועות לימוד נוספים וכלה ביזמות של פרויקטים בעיצוב. כל אלה תורמים לקהילה ולחברה באמצעות מתן מענה למבחר צרכים.
- **קבלת אחריות (תפקוד תוך-אישי):** תהליכי הלמידה והיצירה המגולמים בתכנית – עבודת הצוות, עבודת יצירה אישית, תהליכי חקר ולמידה הבנייתיים ופעילים וכן יזמות קהילתית – מקדמים ומעודדים קבלת אחריות של הלומד על תהליכים אלו.
- **מוטיבציה (תפקוד תוך-אישי):** הפעילות בסדנה, המבוססת על בחירות אישיות של התלמיד; הלימוד העיוני, המעודד תהליכי חקר על פי מגוון נושאים; והבחירה הניתנת לתלמיד להתנסות במבחר טכניקות וטכנולוגיות – כל אלו מקדמים

את המוטיבציה של התלמיד, מעודדים אותו להתפתח כיוצר ומאפשרים לו לרכוש מיומנויות של יזם עצמאי.

- **מסוגלות (תפקוד תוך-אישי):** מיקוד הלמידה בתרבות חזותית, בשילוב היכולת של התלמיד ליצור הקשרים בין הנלמד באופן תיאורטי בכיתה ובין העולם הרלוונטי לו, מעודדים אותו להתבטא הן בכתב והן בעל-פה, ובהמשך לרכוש מיומנויות קריאה, עיבוד מקורות וכתובת סיכום, ניסוח שאלות ופרזנטציה בפני קהל. מטרת הלמידה בסדנה הרב-תחומית היא לספק לתלמיד תנאים המעודדים חשיבה יצירתית שבעקבותיה יצירה אישית בפועל. בתהליך זה התלמיד מתמודד עם בעיות ואתגרים שעולים לאורך הדרך, כגון יכולות פיזיות ומיומנויות ביצוע, חוסר ודאות וכישלונות לצד הצלחות ופריצות דרך שהם חלק בלתי נפרד מתהליך היצירה. כל אלו, בליווי התומך של המורה המנחה, מפתחים אצל התלמיד תחושת מסוגלות.

3. ניהול הלמידה

- **למידה עצמאית:** התכנית כוללת פרויקטים מעשיים ועיוניים המזמנים מחקר עצמאי, שימוש מושכל במקורות מידע, תכנון לו"ז מדויק ושימוש באמצעים טכנולוגיים ובמדיה דיגיטלית לסוגיה. התכנית מעודדת את המורים להבנות אצל התלמידים ולהקנות להם מגוון מיומנויות שיסייעו בידם לחקור, להציג ולבצע תהליכי למידה מסוג זה.
- **למידה חושית ותנועתית:** התכנית מתבססת על חוויה חושית ותנועתית של התלמידים, בחלקיה התיאורטיים ובייחוד בחלקיה המעשיים. הלמידה התיאורטית מתבססת על התבוננות בטקסטים חזותיים ממגוון סוגי מדיה ועל דיון פעיל בטקסטים אלה. הלמידה המעשית מתבססת על תלמיד פעיל, יזם ויוצר, המשתמש בכל חושיו לשם ביצוע המטלות בסדנה.

אסטרטגיות חשיבה מסדר גובה

1. גישה משלבת

- **שילוב בין הידע של תחום הדעת ובין יישום הלמידה באמצעות שיטות הוראה המדגישות הבניית ידע:** תכנית הלימוד מקדמת שיטות הוראה הבנייתיות, כגון למידת חקר במבחר אמצעים – למידת עמיתים, ג'יגסו, PBL, עבודות חקר ומשוב והערכת עמיתים. שיטות אלו מיושמות בסדנאות היצירה הרב-תחומית ובלמידה העיונית.

2. מהות הידע ותהליכי יצירת ידע

- **טיפוח מודעות להתפתחותו של הידע ככל שההבנה מתרחבת ומשתנה:** התכנית נועדה להקנות ולהבנות ידע ומיומנויות בתחומי השפה החזותית. לתכנית מבנה ספירלי שראשיתו בכיתה י'. הלמידה בכיתה י"א נועדה להרחבת נקודת המבט שרכש התלמיד בכיתה י', דרך שלל דוגמאות והתנסות ביצירה אישית מורכבת. בכיתה י"ב התלמיד מיישם את אוצר הידע שרכש בלימודיו במגמה באמצעות בחינה עיונית בהיקף 70% ומטלת ביצוע אישית בהיקף 30%, שתוצג בתערוכה מסכמת.

- **טיפוח הבנה כי ידע אין פירושו אוסף של עובדות מנותקות ושרירותיות, אלא מארג מורכב של מושגים הקשורים זה בזה:** ציר מארגן למידה של התכנית קושר בין התפתחויות טכנולוגיות, היסטוריות, חברתיות, פוליטיות וכלכליות המובילות לשינוי בשפה החזותית בפרט ובתרבות החזותית בכלל. סביב ציר זה מאורגנים המבנה של כל יחידות הלימוד, הדוגמאות ומערכת המושגים המלווים את התכנית.

- **התלמיד כיוצר הידע מתוך אינטראקציה עם מקורות מידע ועם עמיתים:** התכנית מאפשרת קידום שיטות הוראה המדגישות הבניית ידע, כגון למידת חקר, למידה סביב פרויקטים ועבודה בקבוצות. התפיסה שלפיה מקור הידע הוא בתלמיד עולה בקנה אחד עם החשיבות הגבוהה שהתכנית מייחסת לדיון הכיתתי לצד ההרצאה הפרונטלית.

- **ידע מצריך בירור, ביסוס והצדקה:** הרעיון שלפיו אין לקבל את דברי המורה או הספר כעובדות שאין לערער עליהן מובנה בתוך תחום הידע. התרבות החזותית והעיצוב הם תחומים מובהקים המעוררים ומעודדים שאלות, לצד ערעור מתמיד על תפיסות דוגמטיות מקובלות. התכנית מקדמת הוראה המעניקה לתלמידים גושפנקא לערער, לשאול ולהעמיד בסימן שאלה כל פרשנות, על מנת לבדוק אותה באמצעות עבודות חקר, לצד דיון המבוסס על הטקסט החזותי. בבחינות מוטמעת גישה המקבלת תשובה אף שלא נלמדה, ובלבד שהיא מבוססת על שימוש נכון בכלי הניתוח ועל הטקסט החזותי עצמו. יתר על כן, הפעילות הלימודית בסדנה הרב-תחומית מבוססת על שאילת שאלות ועל תהליכי ניסוי וטעייה.

3. אסטרטגיות ותהליכי חשיבה

• **קידום וטיפוח חשיבה ביקורתית ויצירתית באמצעות אסטרטגיות של השוואה, העלאת נקודות מבט ובניית טיעון:** חשיבה ביקורתית ויצירתית היא חלק בלתי נפרד מעבודת היצירה בסדנה הרב-תחומית. הלימוד העיוני מבוסס על הצבת השאלות וניסוחן, על מחקר ועל בחינה ביקורתית של היצירות הנלמדות, מתוך השוואתם של מבחר סוגי מדיה. כלי ההערכה בתכנית מבוססים על בחינת בגרות המשלבת בין שאלות עלומות המחייבות יישום של מיומנויות וכלי ניתוח של אוריינות חזותית ובין שאלות השוואה וחשיבה מסדר גבוה המחייבות ידע, הבנה ולעתים גם יישום.

4. מטא-קוגניציה ותרומתה להוראת החשיבה

• **טיפוח הידע של התלמידים על-אודות אסטרטגיות חשיבה באמצעות המלל:** כל סוגיה של למידת החקר המקודמת במגמה כוללת הוראה מפורשת של אסטרטגיות חשיבה, החל בדיון בסוגיה "מהי שאלה פורייה?" וכלה בדיון סביב שאלות, כגון "כיצד מציגים מול קהל?", "כיצד בונים מצגת?", "כיצד מפתחים דיון?" ו"כיצד מתנהלים מול מקורות מידע?". למעשה, חלק חשוב ומרכזי בתהליכי החקר הוא הוראת המטא-קוגניציה של התהליך, כלומר החשיבה על-אודות מושא המחקר, ולא רק מושא המחקר עצמו. יתרה מכך, בעיקר יחידת היסוד, "יסודות השפה החזותית", מושתתת כולה על טיפוח אסטרטגיות חשיבה ופיתוח ארגז כלים לחשיבה ביקורתית. על יחידה זו להוות בסיס איתן ללימודים המתקדמים בכללותם במגמה.